

การสัมมนา ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

สว่าง เลิศฤทธิ์

นักโบราณคดี ศูนย์การศึกษา
เกี่ยวกับภาคใต้ มอ.ปัตตานี

ระยะหลัง ๆ นี้ข่าวคราวการสัมมนาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ก็กระจายหนาหูขึ้นมาก ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทั้งที่จัดโดย มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู และสมาคมต่าง ๆ ทำให้บรรยากาศวิชาการประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่เคยเงียบเหงากลับคึกคักขึ้นมาอีกพักหนึ่ง นักวิชาการระดับ "บ๊ิก" จากเมืองหลวง กับวิชาการท้องถิ่นมีโอกาสขึ้นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ส่วนผู้อยู่นอกเวที ก็มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งก็มีไม่มากนักถ้าเปรียบเทียบกับสาขาอื่น มีคำ "สิงห์สัมมนา" "สัมมนาสมาชิก" เกิดขึ้นเพราะผู้เข้าร่วมสัมมนามีแต่หน้าเก่า ๆ ทั้งนี้วิทยากรก็ซ้ำหน้า "เสนอบทความเข้าเดิม" คือพูดเรื่องเดิม แต่พูดต่างสถานที่แถมหลายคนยังพูดไม่ตรงกับหัวข้อที่เสนอไว้เสียอีก

การสัมมนาเรื่อง "ยุคก่อนประวัติศาสตร์และโบราณคดีอีสาน" ระหว่างวันที่ ๑๕-๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๐ ณ วิทยาลัยครูอุดรธานี จ.อุดรธานี แค่นี้ก็ทำให้สับสนแล้ว ถ้าว่าโบราณคดีกับก่อนประวัติศาสตร์ต่างกันมากนักหรือก็ในเมื่อก่อนประวัติศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของโบราณคดีแล้วจะแยกจากกันให้คนฟังสับสนขึ้นไปอีกทำไม การสัมมนาครั้งนี้มีวิทยากร "ขกทิม" จากโบราณคดีเกือบทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็น พิสิฐ เจริญวงศ์, สุจิตต์ วงษ์เทศ, สุรพล นาคะพินธุ, นิติ แสงวัฒน์ รวมทั้งชลิต ชัยครรชิต ฯลฯ หัวข้อที่นำมาสัมมนาน่าสนใจมาก วิทยากรก็ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ในอีสาน ความสามารถทางเทคโนโลยีที่ไม่ได้ "ลอกเลียน" แบบใคร เช่น เทคนิคการทำเครื่องมือโลหะ การดูลงแร่

เพื่อนำมาทำเครื่องมือ ความสามารถทางศิลปะและจินตภาพในการสื่อสารผ่านภาพเขียนสีตามผนังถ้ำต่าง ๆ ทราบว่าชุมชนโบราณที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบที่อีสานมีมากที่สุดในประเทศไทย(เท่าที่ทราบในขณะนี้) สรุปแล้วอีสานมีอารยธรรมที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองและมีความสำคัญต่อวงวิชาการประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างมหาศาลทีเดียว

วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชจัดสัมมนาเรื่อง "ประวัติศาสตร์และโบราณคดี นครศรีธรรมราชที่สัมพันธ์กับดินแดนอื่น" ระหว่าง ๒๒-๒๕ มกราคม ๒๕๓๑ เป็นการจัดสัมมนาต่อเนื่องครั้งที่ ๕ แล้ว วิทยาลัยครูแห่งนี้เป็นตัวอย่างที่ดีถึงความพยายามในการศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนเตรียมงาน แล้วดำเนินการตาม

แผนจนบรรลุป้าหมาย ดังนั้นการ
สัมมนาครั้งที่ ๕ จึงให้ประโยชน์
อย่างยิ่งเพราะเป็นการนำข้อมูล
ต่างๆ จากการสัมมนาครั้งที่ผ่านมา
มาวิเคราะห์หาข้อสรุป การจัดสัมมนา
เช่นนี้ยังไม่มีที่ใดทำมาก่อน ส่วน
มากจัดขึ้นแล้วก็เงียบหายไปเลย
ทำให้ข้อมูลไม่ต่อเนื่องไม่เป็นระบบ
การสัมมนาครั้งนี้ได้ข้อสรุปถึง
แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีของ
นครศรีธรรมราชมากพอสมควร
แม้ว่าวิทยากรส่วนมากจะพูดไม่
ตรงกับหัวข้อที่ตั้งขึ้นมาก็ตาม แต่
ก็ได้แง่คิดจากการ “นอกเรื่อง”
ของวิทยากรด้วย เช่น การศึกษา
วิเคราะห์ถึงความหมายต่าง ๆ ที่
แฝงอยู่บนตัวหนังสือที่ ศาสตรา-
จารย์สุริวงษ์ พงษ์ไพฑูย์ กล่าวถึง
รูปแบบการทำตัวหนังสือว่า มี
ระเบียบหรือลักษณะเฉพาะเป็นที่
น่าสังเกต รศ.ดร.ธิดา สารยา
เอาเรื่องเดิมมาพูดได้นำฟังคือเรื่อง
การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ซึ่งทำให้มีการถกเถียงแลกเปลี่ยน
ออกมามากขึ้น โดยเฉพาะ
หัวข้อลักษณะการแสดงออกที่เป็น
ท้องถิ่นนิยม (Localism) หัวข้อนี้ให้
ข้อคิดหลายอย่าง ถ้าหากกลุ่มคนใน
สังคมมีความรู้สึกท้องถิ่นนิยมก็จะ
เป็นการดีในแง่ของการสกัดกั้น
อิทธิพลจากภายนอก ทำให้เกิด
ความสามัคคีมีศักยภาพในการทำงาน
เพื่อท้องถิ่นสูง ในขณะที่เดียวกัน
ท้องถิ่นนิยมก็ทำให้เกิดภาวะอัต-
วิสัย มองภาพอยู่ข้างเดียวคือด้านดี
ของท้องถิ่นตัวเอง ซึ่งเป็นอันตราย
มากในการวิเคราะห์ตีความเอกสาร
หรือหลักฐานต่าง ๆ เพื่อความก้าว

หน้าทางวิชาการ ผู้เขียนขอตั้งข้อ
สังเกตประการหนึ่งว่าวิทยากรที่มี
มาดภูมิอยู่นครศรีธรรมราชพยายาม
จะมองว่า นครศรีธรรมราชเป็นต้น
แบบวัฒนธรรมหลายอย่างที่ภาค
กลางนำไปใช้โดยไม่พิจารณาเอก-
สารให้รอบคอบเสียก่อน อย่างไรก็ตาม
ก็ตามยังมีวิทยากรจากส่วนกลาง
ได้ให้ข้อคิดถึงคุณและโทษของการ
มีความรู้สึกท้องถิ่นนิยมอย่างมี
เหตุผลน่าฟังมาก เช่น รศ.ศรีศักร
วัลลิโภดม รศ.สุรินทร์ ภูขจร และ
คุณสันต์ จิตรภาษา กระนั้นก็ตาม
เราคงต้องยอมรับว่า นครศรีธรรม-
ราชมีความเจริญรุ่งเรืองมีอารย-
ธรรมที่บ่งบอกถึงความสำคัญมาแต่
อดีตได้เป็นอย่างดี

ณ อาคารอูบล เรียงสุวรรณ
ร.ร.สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตร-
ศาสตร์เมื่อวันที่ ๓๐-๓๑ มกราคม
มีการสัมมนาเรื่อง “หลักฐานข้อมูล
ใหม่ทางประวัติศาสตร์และโบราณ
คดีในประเทศไทย” ซึ่งจัดโดย
สมาคมประวัติศาสตร์ร่วมกับคณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร-
ศาสตร์ งานนี้มีผู้เข้าร่วมสัมมนา
มากกว่าสองงานที่กล่าวมา โดย
เฉพาะอาจารย์จากโรงเรียนมัธยม
หลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และ
ต่างจังหวัด อีกส่วนหนึ่งก็เป็น
“สิงห์สัมมนา” จากมหาวิทยาลัย
และวิทยาลัยครู การจัดสัมมนา
ครั้งนี้มีการเตรียมงานมานานแรม
ปีจึงไม่มีวิทยากร “โคตรม” มาก
เหมือนกับวิทยาลัยครูนครศรี-
ธรรมราชจัดซึ่งทำให้คณะกรรมการ
จัดงานเปลี่ยนโปรแกรมและวิทยา-
กรเป็นพัลวัน ผู้เขียนได้อินสัมมนา
สมาชิกบางคนระบายความในใจ

ว่า ส่วนมากแล้วผู้จัดสัมมนามักจะ
ตั้งหัวข้อข้อสัมมนาให้น่าสนใจโดย
มีวิทยากรที่โด่งดัง ในสาขาที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับหัวข้อนั้น ๆ มาพูด แต่พอ
ถึงวันสัมมนาปรากฏว่าวิทยากร
“ดัง” เหล่านั้นอ้างว่าติดราชการ
ติดธุระ ฯลฯ แถมวิทยากรคนอื่น
ก็แจก “ซีท” บทความแล้วขึ้นเวที
ไปอ่านให้ฟังที่สำคัญคือเรื่องที่พูด
ไม่ตรงประเด็นกับหัวข้อสัมมนา
วิทยากรบางท่านถูกทาบทามให้
มาร่วมงานสัมมนาดังแต่เนิ่น ๆ
แล้ว ก็บอกยืนยันว่าพร้อม แต่มา
ไม่ได้ ส่วนมากวิทยากรประเภทนี้
มักจะ “เดินสาย” จากเหนือลงใต้
ไปอีสานหรือที่อื่น ๆ หลายคน
สงสัยว่าจะเอาเวลาไหนไปสอน
นักศึกษา ทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า
ปัจจุบันมีทุนหนุนไฟแรงมาก
มายที่มีความรู้มีข้อมูลใหม่ๆ ที่พวกเขา
ได้สัมผัสค้นพบ และศึกษามา
ด้วยตนเอง คนพวกนี้ต่างหากที่น่า
จะเป็นวิทยากร โดยพวกเขาพร้อม
เสนอ ไม่มีใคร “เขี้ยว” ให้ผู้จัด
สัมมนาปวดหัวเลย ตัวอย่างที่เห็น
ได้ชัดคือการสัมมนาที่มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์นี้เอง วิทยากรอย่าง
สุรพล นาละพินธุ, สายันต์ ไพร-
ชาญจิตร, อรัญญา รอดบุญ ได้
เตรียมการพูดที่ให้สาระแก่ผู้ฟังมาก
และนำประสบการณ์ข้อมูลจากการ
ทำงานที่ผู้อื่นไม่ค่อยรู้มาเสนอใน
การสัมมนาด้วย แม้ว่าจะพูดติดขัด
แข็ง ๆ อยู่สักนิดเพราะไม่ค่อยได้
ขึ้นเวที แต่ก็ให้ความสบายใจแก่
ผู้ฟังได้ดี การสัมมนาที่ ม.เกษตร-
ศาสตร์นี้ สุรพล ได้พูดถึงพัฒนา-
การด้านโบราณคดีหะวิทยาใน
ประเทศไทยเน้นด้านก่อนประวัติ

ศาสตร์ ทำให้ทราบถึงความทันสมัยของคนในสมัยก่อนที่ไม่ได้ลอกเลียนแบบใครในโลก สายันต์ไพโรชาญจิตรี พุดถึงเครื่องสังคโลกจากเตาเผาที่(ศรีสังขาลัย ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของเตาเผาประเภทของเครื่องถ้วยที่เผา รวมทั้งข้อมูลใหม่ๆ ด้านเครื่องปั้นดินเผาสมัยสุโขทัย ดูเหมือนว่าวิทยากรทีม “โบราณคดี” จะให้ข้อมูลใหม่และมีรายละเอียดกว่าวิทยากรทีม “ประวัติศาสตร์” ที่พูดไม่ค่อยรู้เรื่อง ยกเว้น ศจ.ดร. ประเสริฐ ฦ นคร กับรศ.ชวชีพ ุฒ โปนโณทก การสัมมนาครั้งนี้ได้ข้อมูลใหม่น้อย ทั้งที่น่าจะได้ข้อมูลมากครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

ไทย (ดูจากหัวข้อสัมมนาว่า “หลักฐานข้อมูลใหม่ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในประเทศไทย) อันที่จริงแล้วน่าจะใช้เวลาหลายวันกว่านี้ และมีวิทยากรจากภาคต่าง ๆ เข้าร่วมด้วย หรือไม่ก็จัดสัมมนาแบบต่อเนื่องเหมือนกับที่วิทยาลัยกรุงศรีธรรมราชจัดขึ้น

เป็นที่น่ายินดีว่า การสัมมนาแต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากโรงเรียนมัธยมซึ่งเป็นผู้มีบทบาทปลูกฝังหรือให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง การตื่นตัวของอาจารย์โรงเรียนเหล่านี้ที่น่าที่จะผู้จัดสัมมนาจะให้ความสนใจมากขึ้นโดยเชิญเข้าร่วมสัมมนา

และปล่อยโอกาสให้อาจารย์เหล่านี้แสดงความคิดเห็นโดยเฉพาะปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดีในโรงเรียน ทุกวันนี้เราได้ยินข่าวการลักลอบทำลายโบราณวัตถุสถานอยู่เนือง ๆ และผู้ที่เป็น “ตัวการ” ก็ไม่ใช่ชาวบ้าน หากแต่เป็นตัวทำลายในคราว “นักวิชาการ” นี้เอง การปลูกฝังให้เกิดความรักและหวงแหนมรดกวัฒนธรรมของชาติจึงน่าจะเริ่มต้นที่เยาวชนของชาติ แน่นนอน... บรรดาครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมหรือประถมล้วนมีบทบาทมากกว่านักวิชาการในมหาวิทยาลัย ขอให้การสัมมนาครั้งต่อไปได้โปรดพิจารณาถึงเรื่องนี้ด้วย □

เมื่อผู้บุ้นบุกสงขลา ต่อจากหน้า ๓๘

ถูกที่หน้าอก ไม่ได้ร้องครวญครางและตั้งเสียอะไร พลฯเยื่อน ศรีพ่องพลยิงปืนกลเบาที่ถูกยิงตายอีก ๑ คน

ส่วนทางกองร้อย ๑ ผบ.หมวดทองใบถูกกระสุน ทหารในหมวดนั้นทำท่าจะถอย แต่ผบ.หมวดเสนารักษ์ของกองร้อย ๑

ตะโกนให้สู้ต่อไป แล้วเข้าทำหน้าที่แทน ผบ.หมวดทองใบต่อไป

ผบ.หมู่ปืนกลหนักซัดสุดจิตต์ก็ถูกกระสุนที่หน้าอก แต่ไม่ตายพลยิงอีกคนหนึ่งก็ถูกยิงล้มหงายหลัง ข้าพเจ้าคลานเข้าไปช่วยแล้วเอามือค้ำที่หน้าอกเห็นกระสุนฝังอยู่ที่เสื้อข้าพเจ้าก็ดึงออก หน้า

ของเขาก็มีสีเลือดขึ้นแต่ไม่สามารถทำการยิงได้อีก คลานถอยหลังไปพลางสั่งให้ข้าพเจ้าถอดลูกเลื่อนปืนกลหนักออกจากลำกล้อง แต่ข้าพเจ้าไม่ทำตามและยิงข้าศึกต่อไปอีกราว ๑๐๐ นัด คิดว่าคงถูกทหารญี่ปุ่นหลายคน หูข้าพเจ้าจึงตั้งมาจนถึงทุกวันนี้

ราวเที่ยงวันหยุดยิง ตั้งแต่เข้ามายังไม่กินอาหารอะไรเลย ต่อมาข้าพเจ้าได้รับยศเป็น ส.ต. และปลดประจำการเมื่อเสร็จสงคราม

ส.ต.นิยม มารอด

ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ มีอายุ ๒๓ ปี สังกัดเดิมหมวดเสนารักษ์โรงเรียนทหารปืนใหญ่ โลกกระ-

(อ่านต่อฉบับหน้า)